

УДК 7.016.4: 004.032.6

Наталія ДЯДЮХ-БОГАТЬКО,
доцент кафедри книжкової графіки
та дизайну друкованої продукції
Української академії друкарства,
кандидат мистецтвознавства,
м. Львів, Україна

ОРНАМЕНТАЛЬНІ МОТИВИ У МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЯХ

Дядюх-Богатько Н. Й. Орнаментальні мотиви у мультимедійних презентаціях. Дослідження акцентує на відсутність систематизації викладу у мультимедійне середовище українського орнаменту. Не зважаючи на широке коло фахівців вітчизняної орнаментики, проте є фактом її популяризація є недостатньою в інтернет-середовищі. Робота над створенням мультимедійного каталогу – це справа державного масштабу для знання і пропаганди національної історії, символіки та орнаментики.

Ключові слова: орнамент, колорит, національний, композиція, мультимедія, презентація.

Дядюх-Богатько Н. И. Орнаментальные мотивы в мультимедийных презентациях. Исследование акцентирует на отсутствие систематизации изложения в мультимедийную среду украинского орнамента. Несмотря на широкий круг специалистов отечественной орнаментики, однако является фактом недостаточная ее популяризация в интернет-среде. Работа над созданием мультимедийного каталога – это дело государственного масштаба для знания и пропаганды национальной истории, символики и орнаментики.

Ключевые слова: орнамент, колорит, национальный, композиция, мультимедиа, презентация.

Dyadyuh-Bohatko N. Y. Ornamental motifs in multimedia presentations.

Background. In recent years, there has been an increasing interest in ...

Objectives. The objectives of this study are to determine the study focuses on the lack of systematization in the multimedia presentation environment of Ukrainian ornament. Despite the wide range of specialist domestic ornamentation, but the fact is not enough to popularize the Internet environment.

Methods. So far this method has been applied to.

Results. The results of the research support the idea that work on creating a multimedia catalog is a matter of public knowledge and scope for promotion of national history, symbols and ornaments.

Conclusions. We conclude that promoting national ornaments through multimedia is a scientists task.

Keywords: pattern, color, national, composition, multimedia presentation.

© Дядюх-Богатько Н. Й., 2014

Постановка проблеми. Стрімкий ріст сучасних технологій в мультимедійних презентаціях є незаперечним. Не секрет, що більшість презентацій готується лекторами для пояснення наочності матеріалу, що актуалізує наявність бібліотек, «кліп-артів» з готовими варіантами колористичних та композиційних рішень при створенні таких презентацій. Оскільки глобалізаційні процеси трактують орнамент позанаціонально й універсально, постає питання, звідки брати національні орнаментальні мотиви. Це актуалізує питання розробки українських національних мультимедійних бібліотеки, які змогли б задовільнити інформаційні запити пересічного споживача, наприклад, щодо орнаменту.

Окрім того, в умовах боротьби з піратством ми не маємо ні дисків з сертифікованими «кліп-артами», ні легальних бібліотек з українською орнаментикою. А поодинокі винятки – це лише персональні напрацювання фахів мистецької галузі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивчення українського орнаменту серед низки поставлених собі наукових задач за часів незалежності України продовжує широке коло мистецтвознавців, а саме Л. Булгакова [1], Т. Лупій [2], Л. Андрушко [3], Л. Семчук [4], Р. Пилип [5] та інші. Стан дослідження української орнаментики доволі вичерпно підсумував у 2005 році в «Лексиконі української орнаментики» академік М. Селівачов [6]. Дослідник послідовно виклав історію української орнаментики, поєднання просторових рішень та символічного підтексту, розширено подав типологію народної орнаментики. Проте, як і попередні мистецтвознавці, автор окреслив лише невелику низку питань з необхідного для нас кола.

Вивчення нового ряду починають фахівці Української академії друкарства, розглядаючи особливості сприймання шрифтів у мультимедійному просторі [7]. Під новим кутом пропонують розглянути орнамент дослідження Нікіщенко Ю. [8], Коновалова О. [9], Польшина О. [10]. Проте дизайн у мультимедійному середовищі є явищем новітнім та потребує постійної уваги з боку сучасного мистецтвознавства.

Метою дослідження є акцентуація уваги широкого кола мистецтвознавців на відсутності систематизації українського орнаменту в мультимедійному середовищі. Звісно, що створення мультимедійного каталогу – це кропітка праця етнографів, мистецтвознавців-науковців, технічна фотофіксація чи сканування, дизайнерська ретуш калібрування і т.д. Це насправді праця великого колективу, і на нашу думку – це справа державного масштабу щодо вивчення і пропаганди національної історії, символіки та орнаментики. Замовлення на здійснення таких проектів має йти від державних інституцій (міністерств) як «наукова тема» або «держзамовлення».

Виклад основного матеріалу. На сьогодні є два незалежні осередки: науковці, які пов'язані з мистецтвом: працівники музеїв, етнографи, мистецтвознавці, які мають доступ до орнаментальних першоджерел, та дизайнери, програмісти і користувачі ІТ-технологій, котрі б хотіли мати вільний доступ напрацювань науковців. То в чому проблема? Іди в музей – плати і фотографуй, бери книжку з

орнаментальними мотивами – скануй і маєш орнамент. Тут і виникає небезпека. Неправильно, суто технічно «обрізаний» той чи інший мотив може мати абсолютно різні назви і значення. Або ж орнаментальний мотив з одним накресленням в залежності від типу матеріалу чи регіону України має різні назви «крапки», «ціточки», «грудочки» і т. п. [6].

Як розібратись у цьому розмаїтті нефакхівцеві, який прагне лише застосувати «якусь вишивку» чи «якийсь орнамент» для допоміжного декору в мультимедійній лекції про українську культуру, літературу, поезію. Не секрет, що на сьогодні вміння закомпонувати текстову шпальту та малюнок вже не потребують спеціальної художньої освіти, як 50-30 років тому. Художників-оформлювачів навчали і історії мистецтва, і мистецтву шрифту, і етнографічним тонкощам українських регіонів. Проте сьогодні інженери-програмісти розробили певний алгоритм співвідношення тексту та малюнка і пропонують їх у програмних продуктах. Можемо констатувати, що вік вміння користувачів цими ІТ-технологіями не лише молодшає, а й розширюється за рахунок старшого покоління.

Для початку такої наукової роботи необхідно скласти рекомендації для не фахівців, що є ключовим для роботи. По-перше, варто визначити доцільність використання орнаменту в мультимедійних презентаціях. По-друге, зорієнтуватись в історичному періоді у відповідності до текстового наповнення. По-третє, окреслити етнографічні регіони. Важливо також враховувати в мультимедійній орнаментиці тип матеріалу (стінопис, кераміка, текстиль чи писанка). Проте це не повний перелік рекомендацій.

Не менш важливою є розробка типологічних таблиць для тлумачення символів, варіантів комбінації мотивів, відповідність колориту та мотиву в їхніх комбінаціях в українській традиції.

У фахівців-мистецтвознавців означені завдання викликають багато запитань, зокрема, як весь алгоритм вибору коротко донести до любителя «швидких» рішень в інтернеті. Проте, ці завдання вже для ІТ-фахівців, які легко їх вирішують. Наше завдання – подати вірно відібрану інформацію.

Часто про мультимедійний дизайн згадують тоді, коли потрібно максимальне барвисто і дохідливо донести невеликий обсяг інформації – будь-то загальна інформація про напрями галузі або презентація інновацій продукції. Мультимедійний дизайн може легко змінюватись і корегуватись, а також бути адаптованим для публічного виступу особи, що представляє фірму або новий вид продукції (наприклад, на виставці, конференції або семінарі).

І саме тоді у пригоді може стати наша національна орнаментика для популяризації України у світі. Так, один з колективів лінгвістів НАН України роками працював над створенням сучасного тлумачного словника і для перевірки виклав тестову поточну версію для апробації на своєму сайті. У першу ж ніч абсолютно вся інформація з цього серверу була скопійована і викладена для вільного користування на сайті Google, що викликало велике здивування наукової громади.

Звісно, що тут постають питання авторського права, яке в сучасному інформаційному світі доволі

винятково нівелюються. Мусимо визнати, що ім'я компанії чи її бренд, його постійна підтримка і особливо захист від піратства сьогодні доволі дорого коштує. І в нашій країні немає зараз корпорації, яка б взяла на себе завдання державного масштабу. Тому чи не об'єднати наукову спільноту, щоб популяризувати наші орнаментальні символи цілком безкоштовно. Щоб створити наукові проекти за напрямами співпраці мистецтвознавців-дизайнерів-програмістів для просування національної орнаментики в Інтернет-мережі, створення програмних продуктів, бібліотек «кліп-артів».

Висновки і перспективи. Популяризація національної орнаментики через мультимедійні засоби – це завдання науковців. Відзначити важливість публікації матеріалів, а особливо фотоматеріалу для широкого загалу в Інтернет-мережах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Булгакова Л. П. Етнокультурна характеристика народної вишивки Поділля (кінець XIX – 30-і роки XX ст.): автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.05 / Л. П. Булгакова; НАН України. Ін-т українознав. ім. І. Крип'якевича, Інститут народознав. – Л., 2000. – 20 с.
2. Лупій Т. Ф. Рушники Західного Полісся кінця XIX – перш. пол. XX ст. (Технологія. Семантика. Художні особливості): автореф. дис... канд. мистецтвознав.: 17.00.06 / Т. Ф. Лупій; М-во освіти і науки України. Львів. акад. Мистецтв. – Л., 2002. – 20 с.
3. Андрушко Л. М. Український рушник – поліфункціональний сакральний твір народного мистецтва (функція, типологія, семантика і художні особливості): автореф. дис... канд. мистецтвознав.: 17.00.06 / Л. М. Андрушко; Львів. нац. акад. мистецтв. – Л., 2009. – 17 с.
4. Семчук Л. Я. Вишивка в народному одязі Українських Карпат XX століття (художні особливості): автореф. дис... канд. мистецтвознав.: 17.00.06 / Л. Я. Семчук; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. – Івано-Франківськ, 2009. – 16 с.
5. Пилип Р. І. Художня вишивка українців Закарпаття XIX – першої половини XX ст. (типологія за призначенням, художніми та локальними особливостями): автореф. дис... канд. мистецтвознав.: 17.00.06 / Р. І. Пилип; Львів. нац. акад. мистецтв. – Л., 2011. – 16 с.
6. Селівачов М. Р. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія). – К.: Редакція вісника «Ант»; Ніжин: ТОВ «Аспект-Поліграф», 2005. – 400 с., іл.
7. Дядюх-Богатько Н. Й., Куць Я. Й. Шрифт в мультимедійному середовищі // Тези міжнародної наукової конференції «Ерделівські читання». – Ужгород: Гражда, 2013. – С. 78-81.
8. Нікіщенко Ю. І. Орнамент як джерело дослідження етнічної культури України (на матеріалах XIX – початку XX ст.): Автореф. дис... канд. іст. наук: 17.00.01 / Ю. І. Нікіщенко; Держ. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. – К., 2004. – 21 с. – укр.
9. Коновалова О. В. Антропоморфні мотиви української народної орнаментики XIX-XX століть (іконографія, символічний контекст, художні особливості): автореф. дис. ... канд. мистецтвознав.: 17.00.06 / О. В. Коновалова; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. – Івано-Франківськ, 2010. – 19 с. – укр.
10. Польшина О. Г. Психосемантичні особливості сприймання студентами народної орнаментальної символіки: автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.01 / О. Г. Польшина; Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К., 2005. – 18 с. – укр.